

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 2

DOM
2021-06-02
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
T 5034-20

PARTER

Kärande

Lindebergs Intressenter Aktiebolag, 556495-6422
Box 7623
103 94 Stockholm

Ombud: Advokaten Carl Norén
Kastell Advokatbyrå AB
Box 7169
103 88 Stockholm

Svarande

Per Fridolin, 19640915-0577
Erik Dahlbergsgatan 22
115 32 Stockholm

Ombud: Advokaten Filip Rydin
Kiström Advokatbyrå KB
Box 7184
103 88 Stockholm

DOMSLUT

1. Per Fridolin ska till Lindebergs Intressenter Aktiebolag betala 6 308 000 kr jämte ränta enligt 6 § första stycket första meningen räntelagen (1975:635) från den 2 november 2018 till dess betalning sker.
2. Per Fridolin ska ersätta Lindebergs Intressenter Aktiebolag för dess rättegångskostnad med 531 119 kr, varav 485 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § första stycket första meningen räntelagen från denna dag till dess betalning sker.
3. Sekretessen enligt 36 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på uppgifter i partneravtalet samt i protokollet från partnermöte och årsstämma (aktbilagorna 57 och 60) som har lagts fram vid förhandling inom stängda dörrar och som kan röja affärs- eller driftförhållanden.

Dok.Id 2372520

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Scheelegatan 7

Telefon
08-561 652 10

E-post:
stockholms.tingsratt.avdelning2@dom.se
www.stockholmstingsratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Lindebergs Intressenter Aktiebolag (LIAB eller bolaget) är ett s.k. holdingbolag vars enda verksamhet består i att äga 100 procent av aktierna i revisions- och konsultföretaget Grant Thornton Sweden AB (Grant Thornton). LIAB ägs i sin tur av de personer som verkar som partners i Grant Thornton, antingen direkt eller indirekt genom aktiebolag. Mellan partners i Grant Thornton, dvs. delägarna i LIAB, har upprättats ett aktieägaravtal (avtalet).

Grant Thorntons verksamhet består i att bedriva yrkesmässig revision och rådgivning. Grant Thornton har ca 1 200 anställda på ett tjugotal kontor i Sverige varav ett i Stockholm. Alla som arbetar inom Grant Thornton i Sverige är anställda av Grant Thornton.

Per Fridolin anställdes av Grant Thornton (dåvarande Revisionsgruppen Lindeberg & Co AB) i maj 1988 och blev partner i Grant Thornton i oktober 2000. Per Fridolins verksamhet på Grant Thorntons kontor i Stockholm bestod praktiskt taget uteslutande av externrevisionsuppdrag. Vid Grant Thorntons partnermöte i juni 2016 beslutades om nedgradering av Per Fridolins aktier i LIAB. Per Fridolin överlät med anledning av detta sina aktier i LIAB och upphörde därmed att vara partner den 23 augusti 2016. Utträdet ur partnerkretsen skedde mot Per Fridolins vilja. Efter utträdet fortsatte Per Fridolin att vara anställd hos Grant Thornton som revisor.

Den 19 november 2017 sade Per Fridolin upp sin anställning och den 18 februari 2018 var hans sista arbetsdag på Grant Thornton. Sedan Per Fridolin avslutade sin anställning hos Grant Thornton har han bedrivit sin verksamhet hos BDO, som är en annan revisions- och rådgivningsbyrå och en av Grant Thorntons närmsta konkurrenter. Per Fridolin utsågs till partner vid BDO den 1 september 2020.

Ett antal av de klienter som Per Fridolin hade hos Grant Thornton övergick till BDO under det första året efter det att Per Fridolin hade bytt arbetsgivare. I § 10 i avtalet

finns bestämmelser om skadeståndsansvar för en partner eller tidigare partner då klienter övergår till bl.a. partners nya revisionsbyrå. Det är tolkningen av villkoren i denna paragraf som tvisten i allt väsentligt handlar om.

Parterna är eniga om att BDO är en ”etablerad revisionsbyrå” i den mening som avses i avtalet, något som enligt villkoren har betydelse vid en skadeberäkning. Parterna är också ense om att syftet med bestämmelserna i § 10 i avtalet är att hålla ihop partnerskapskretsen och skydda verksamheten. Det är vidare ostridigt att vid en år 2003 genomförd avtalsrevision infördes det i paragrafens tredje stycke en bestämmelse i syfte att motverka att en partner som träder ur partnerskapet och vid en senare tidpunkt slutar sin anställning för att gå över till en konkurrerande verksamhet tar med sig klienter utan att träffas av skadeståndsskyldigheten.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

LIAB

LIAB har yrkat att tingsrätten ska förplikta Per Fridolin att till bolaget betala 6 308 000 kr jämte ränta enligt 4 § första stycket första meningen eller tredje stycket första meningen samt 6 § första stycket första meningen räntelagen (1975:635) från den 2 november 2018 till dess betalning sker.

LIAB har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Per Fridolin

Per Fridolin har bestritt käromålet i dess helhet. Han har inte vitsordat något kapitalbelopp som skäligt i och för sig. Ränta enligt 4 § fjärde stycket och 6 § första stycket första meningen räntelagen har vitsordats från dagen för delgivning av stämningssökan, vilket var den 14 april 2020.

Per Fridolin har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

GRUNDER***LIAB***

Per Fridolin har varit part i avtalet och därmed varit partner i avtalets mening. Av § 10 i avtalet följer att partner vars anställning i Grant Thornton upphör och som tar anställning hos annan som bedriver revisions-, konsultverksamhet eller startar egen verksamhet i Sverige och därmed bedriver med Grant Thornton konkurrerande verksamhet har att betala skadestånd till LIAB för klienter som övergår till den nya verksamheten. Enligt paragrafen gäller villkoren även för partner som utan att sluta anställning i Grant Thornton utträder ur partnerskapet.

Per Fridolins anställning hos Grant Thornton har upphört och han har tagit anställning och sedermera blivit partner hos Grant Thorntons konkurrent BDO, som är en etablerad revisionsbyrå i avtalets mening.

Enligt § 10 i avtalet ska ett skadestånd utgå för klienter som lämnar Grant Thornton till förmån för partnerns nya verksamhet hos en etablerad revisionsbyrå motsvarande 100 procent av det senaste årets arvodesomsättning för klienten om klienten lämnar inom ett år efter anställningens upphörande och 50 procent av senaste årets arvodesomsättning för klienten om klienten lämnar inom perioden ett till två år efter anställningens upphörande.

Det aktuella årets arvodesomsättning för de klienter som har lämnat Grant Thornton till förmån för Per Fridolins nya verksamhet hos BDO har uppgått till 6 308 000 kr. Samtliga av dessa klienter har övergått till Per Fridolins nya verksamhet inom ett år efter upphörandet av Per Fridolins anställning hos Grant Thornton den 18 februari 2018.

Avtalsvillkoret innebärande att Per Fridolin är bunden av § 10 i avtalet även efter det att han mot sin vilja uteslutits från partnerskapskretsen är inte oskäligt. Det saknas därför grund för att, såsom Per Fridolin hävdar, lämna villkoret utan avseende enligt 36 §

eller 38 § avtalslagen (1915:218). Det saknas även grund för att jämka villkoret med tillämpning av någon av bestämmelserna i dessa paragrafer.

Dröjsmålsränta på fordran löper från den 2 november 2018, som är 30 dagar efter begäran om betalning av det fastställda á contobeloppet. Fordrans förfallodag följer av villkoren i § 10 i avtalet under den förutsättningen att ett á contobelopp fastställts i enlighet med dessa villkor. Ett sådant belopp om 7 500 000 kr fastställdes och meddelades till Per Fridolin genom ett brev den 2 oktober 2018.

Per Fridolin

Per Fridolin är inte längre bunden av avtalet eftersom han den 23 augusti 2016 mot sin vilja uteslöts ur partnerkretsen av de övriga aktieägarna i LIAB. Han upphörde därmed att vara part i avtalet och övergick till att enbart arbeta i enlighet med anställningsförhållandet mellan honom och arbetsgivaren Grant Thornton. Eftersom han vid tidpunkten för avslutandet av sin anställning inte längre var bunden av avtalet är han inte heller skyldig att utge skadestånd enligt § 10 i avtalet. Villkoret i § 10 tredje stycket i avtalet kan inte appliceras på Per Fridolins situation vare sig med hänsyn till villkorsbestämmelsens ordalydelse eller dess syfte. I vart fall ska den arvodesomsättning som skadeståndet beräknas på enbart omfatta klienter som övergått till Per Fridolins nya verksamhet. Arvodesomsättningen för en klient som upphört med sin verksamhet eller delvis stannat kvar som klient hos Grant Thornton ska således inte ingå i det underlag som skadeståndet beräknas på.

Om tingsrätten skulle finna att § 10 i avtalet har den innebörd som LIAB gör gällande är avtalsvillkoret att Per Fridolin är bunden av § 10 i avtalet även efter det att han mot sin vilja uteslutits från partnerskapskretsen oskäligt med hänsyn till bestämmelsens innehåll, senare inträffade förhållanden samt omständigheterna i övrigt. Per Fridolin har också haft en underlägsen ställning i avtalsförhållandet. Villkoret ska därför lämnas utan avseende enligt 36 § eller 38 § avtalslagen. I vart fall ska villkoret jämkas med tillämpning av bestämmelserna i dessa paragrafer. Per Fridolin är därmed inte skadeståndsskyldig

gentemot LIAB. I första hand ska villkoret alltså lämnas utan avseende, i andra hand jämkas så att betalningsskyldigheten bestäms till noll kronor och i tredje rummet till ett annat belopp lägre än det yrkade och som tingsrätten finner skäligt.

LIAB har inte en ensidig rätt att bestämma ett á contobelopp, varför LIAB:s ensidiga bestämmande av sådant belopp under inga förhållanden medför att fordran har förfallit till betalning den dag från vilken LIAB yrkar ränta.

UTVECKLING AV TALAN

Skadeståndsskyldighet enligt § 10 i avtalet och skadeståndets beräkning

LIAB

Allmänt om förutsättningar för skadeståndsansvar och skadeståndets fastställande

Inom revisionsbranschen är det mycket vanligt förekommande att avtal ingås som avser att motverka att en revisor som lämnar en revisionsbyrå på ett otillbörligt sätt tar med sig kunder till sin nya verksamhet. Avtalen syftar till att skydda revisionsbyrån i fråga, vars goda namn möjliggjort för den lämnade revisorn att få kundexponering och uppdrag. Det är en sådan regel som återfinns i § 10 i avtalet.

Verkningarna av villkoret i § 10 tredje stycket i avtalet är inte begränsade till någon tid.

Skadeståndet är beräknat enligt de förutsättningar som framgår av § 10. Skadeståndsbeloppet ska delbestämmas efter anställningens upphörande och erläggas á conto inom 30 dagar efter det att beloppet fastställts. Slutlig avräkning ska ske 24 månader efter anställningens upphörande och slutligt skadestånd ska erläggas inom 30 dagar efter det att det slutliga beloppet fastställts.

I ett brev till Per Fridolin av den 2 oktober 2018 angavs att á contobeloppet fastställts till 7 500 000 kr och att betalning av det beloppet skulle erläggas senast den 2 november 2018, innebärande att fordran förföll denna dag.

Efter viss ytterligare skriftväxling fastställde Grant Thornton i slutlig avräkning av den 25 februari 2020 det slutliga beloppet för Per Fridolin att erläggas som skadestånd enligt § 10 i avtalet till i målet ursprungligen yrkade 7 259 000 kr. Beloppet är baserat på arvodesomsättningen fr.o.m. mars 2017 t.o.m. februari 2018 (dvs. arvodesomsättning för aktuella klienter året närmast före upphörandet av Per Fridolins anställning hos Grant Thornton). De aktuella klienterna är de av Per Fridolins klienter som inom ett år efter anställningens upphörande lämnade Grant Thornton till förmån för Per Fridolins nya verksamhet enligt vad som framgår av det av bolaget åberopade underlaget, se bilaga 1, dock med undantag för 32 000 kr beträffande Online Ventures Europe AB och 919 000 kr beträffande Svea Ekonomi AB.

Betydelsen av hur Per Fridolin lämnade partnerkretsen

När det gäller frågan om tillämpligheten av avtalets § 10 i den aktuella situationen, som består i att Per Fridolin ofrivilligt lämnat partnerkretsen, åberopas följande.

I samtliga tidigare fall då partners lämnat partnerkretsen ofrivilligt har bestämmelsen i § 10 i avtalet ansetts tillämplig på partnern som ofrivilligt lämnat partnerkretsen. Detta handlingssätt visar att § 10 i avtalet är tillämplig på samtliga tidigare partners som övergått till en konkurrent till Grant Thornton, oavsett skälen till utträdet ut partnerkretsen.

Det anges uttryckligen i avtalets § 10 tredje stycket att ”Partner som utan att sluta anställning i Bolaget utträder ur partnerskapet har att iakttaga denna paragraf”. Denna bestämmelse har alltså varit tillämplig på Per Fridolin även efter det att denne lämnade partnerkretsen. Tredje stycket innebär också att § 10 är tillämplig oavsett om partners utträde varit frivilligt eller inte. Detta medför i sin tur att det inte finns något skäl att

särskilt reglera att partnern ska vara fortsatt bunden av § 10 i avtalet när den tidigare partnern fortsätter att vara anställd i Grant Thornton efter det att denne har lämnat partnerkretsen, oavsett om utträdet ur partnerkretsen varit frivilligt eller inte. Det följer av avtalet i sig, i vilket Grant Thornton inte heller är avtalspart. Grant Thornton har inte haft något ansvar för att klargöra detta för Per Fridolin.

Avtalet medger inte någon generell rätt att på eget initiativ frånträda avtalet men fortsätta som anställd hos Grant Thornton. Däremot stadgar det möjligheterna för partnerkollektivet att besluta om nedgradering eller uteslutning av en partner. Avtalet reglerar också situationen då en partners anställning upphör. Denna systematik talar för att § 10 tredje stycket innebär att också ofrivilliga utträden kan omfattas av ersättningskyldighet enligt första stycket. I annat fall – dvs. om tredje stycket innebar att endast en partner som, utan att avsluta sin anställning, frivilligt utträder ur partnerskapet kan ådra sig skadeståndsskyldighet – hade tredje stycket närmast saknat praktisk funktion.

Angående bestämmelsens syfte bör noteras att tredje stycket i § 10 tillkom år 2003 efter att partners hade försökt att kringgå ersättningskyldigheten i § 10 i avtalet. Per Fridolin var partner redan då. Syftet med bestämmelsen har således varit att förhindra kringgående av tillämpningen av § 10 i avtalet genom att en tidigare partner kvarblir som anställd under en tid efter utträdet ur partnerskapet. Tredje stycket reglerar då uttryckligen – i syfte att hindra kringgåenden – att § 10 i avtalet fortsätter att gälla i den situationen. Eftersom syftet med införandet av bestämmelsen i det tredje stycket i § 10 har varit att hindra kringgåenden, är den tolkning som Per Fridolin gör gällande – att bestämmelsen inte är tillämplig då partnern inte utträder ut partnerskapet frivilligt – orimlig. En sådan tolkning medför att en partner som ofrivilligt lämnar partnerkretsen hamnar i en mer fördelaktig situation än en partner som lämnar partnerkretsen frivilligt. Detta är inte syftet med bestämmelsen, vars ordalydelse inte heller gör någon skillnad mellan partners som lämnar partnerkretsen frivilligt eller ofrivilligt.

Det är ovanligt men inte unikt att en partner genom nedgradering av aktieinnehav lämnar partnerkretsen ofrivilligt. I sådana fall ställs parterna inför olika alternativ avseende framtiden. Ett alternativ är att den tidigare partnern lämnar Grant Thornton, dvs.

att anställningen i Grant Thornton upphör genom egen uppsägning i samband med nedgraderingen. Om den tidigare partnern då tar med sig klienter blir ersättningsskyldigheten i § 10 i avtalet tillämplig. Utgångspunkten är dock att den tidigare partnern arbetar kvar på Grant Thornton. Att detta är utgångspunkten framgår redan genom att anställningsavtalet mellan revisorn och Grant Thornton är en sak och att avtalet mellan delägarna i LIAB är en annan sak. Varje partner i LIAB har ett anställningsavtal med Grant Thornton som fortsätter att gälla även om partnern lämnar partnerkretsen. Det är alltså inte fråga om att man i denna situation ”övergår” till en anställning i Grant Thornton i samband med utträdet ur partnerskapet utan anställningen fortsätter som tidigare.

Såväl bestämmelsens ordalydelse som dess syfte talar alltså för att § 10 tredje stycket i avtalet ska vara tillämplig på Per Fridolins situation. Syftet att hålla ihop partnerkretsen och skydda verksamheten talar särskilt för att bestämmelsen ska vara tillämplig i situationen att en partner agerar på så sätt att denne måste lämna partnerkretsen.

Per Fridolin nedgraderades med stöd av § 2 i avtalet. Han uteslöts således inte med stöd av § 13 i avtalet, vilket Per Fridolin gör gällande. För prövningen saknar det dock betydelse huruvida Per Fridolin nedgraderades enligt § 2 eller uteslöts enligt § 13. Ersättningsskyldigheten enligt § 10 i avtalet gäller nämligen för båda situationerna.

Grant Thornton ägs ytterst av de av byråns medarbetare som är delägare i LIAB. Utöver vinstutdelning på sina aktier uppbär Grant Thorntons partners en hög lön. Avtalet mellan delägarna reglerar frågor om bolagsstyrning, principer för vinstutdelning samt hur aktierna ska fördelas. Det reglerar dessutom vad som krävs för att bli partner samt formerna för en partners in- och utträde. Styrelsen i Grant Thornton ansvarar för partnerfrågor och utövar tillsyn över delägarna, bland annat genom årlig utvärdering. Avsikten är att mäta varje partners bidrag till organisationen. Utvärderingen grundar kommande års förslag till upp- och nedgraderingar av delägarnas aktier i LIAB. Styrelsens förslag läggs sedan fram vid det årliga partnermötet, dvs. LIAB:s bolagsstämma. En

starkt bidragande partner kan då tilldelas fler aktier medan en mindre bidragande partner kan tvingas avyttra aktier. I Per Fridolins fall nedgraderades han enligt § 2 i avtalet.

Tiden efter Per Fridolins utträde ur partnerkretsen

Efter Per Fridolins utträde ur partnerkretsen gjordes försök från Grant Thorntons sida att komma överens om villkoren för avslutningen av Per Fridolins anställning. Per Fridolin vägrade dock att befatta sig med något av Grant Thorntons förslag och skadeståndsskyldigheten var, som redogjorts för ovan, redan reglerad genom avtalet som Per Fridolin varit part i.

I tiden närmast efter att Per Fridolin lämnat partnerkretsen hölls under hösten 2016 flera möten mellan Per Fridolin och medarbetare på Grant Thornton, främst Per Fridolins affärschef Daniel Forsgren. Eftersom Per Fridolin under dessa möten gav uttryck för att han skulle stanna på Grant Thornton, fokuserades mötena på hur Per Fridolin skulle arbeta för att uppfylla målen i den handlingsplan som fastställdes redan under hösten 2015 efter det att styrelsen den 20 maj 2015 hade beslutat att tilldela Per Fridolin en varning. Per Fridolin har inte under dessa möten eller annars uttryckt uppfattningen att han efter uteslutningen från partnerkretsen inte haft några andra åtaganden gentemot Grant Thornton och/eller LIAB än den han haft inom ramen för sitt anställningsförhållande med Grant Thornton. Ersättningsskyldigheten enligt § 10 i avtalet har fortfarande gällt.

Ersättningsskyldigheten enligt § 10 klargjordes även vid ett möte den 4 december 2017 mellan Per Fridolin, Maaria Martin-Vivaldi, chef för revisionsverksamheten på Grant Thornton i Stockholm, och Monika Wannholm. Detta framgår av intern mejlkorrespondens mellan Monika Wannholm och Daniel Forsgren i samband med mötet. Vidare framgår av e-korrespondensen att Grant Thorntons ambition var att det skulle upprättas ett avtal om villkoren för Per Fridolins avslutning av anställningen i Grant Thornton.

Vid ett möte den 8 januari 2018 mellan Per Fridolin, Maaria Martin-Vivaldi och Susanna Drakenberg, HR-chef på Grant Thornton, klargjordes på nytt ersättningskyldigheten enligt § 10 i avtalet. Per Fridolin hade inget att invända mot ersättningskyldigheten i sig.

Vidare översände Grant Thornton ett sedvanligt avtal i syfte att reglera villkoren för upphörandet av Per Fridolins anställning hos Grant Thornton i vilket särskilt nämndes att ”Fridolin erinras om att han, som f.d. partner och delägare i Lindebergs Intressenter AB, fortsatt är bunden av regleringen § 10 i avtalet för kunder som övergår till konkurrerande verksamhet vari Fridolin är engagerad”. Per Fridolin – som har mottagit avtalsutkastet – har inte undertecknat avtalet men heller inte motsatt sig vad som anges om ersättningskyldigheten enligt § 10 i avtalet. Orsaken till att utkastet fick skickas med rekommenderat brev var att Per Fridolin varit svårtillgänglig och ofta gjort sig oanträffbar. Efter sin uppsägning satte Per Fridolin närmast i system att undvika Grant Thorntons försök till samtal och överenskommelser. Detta framgår exempelvis av mejlkonversation mellan Susanna Drakenberg och Per Fridolin den 18 och 20 december 2017.

Klienterna och deras övergång enligt bilaga 1

De fakturerade beloppen som LIAB sammanställt i bilaga 1 avser hela arvodesomsättningen för samtliga klienter som Per Fridolin var kundansvarig för hos Grant Thornton och som övergått till Per Fridolins nya verksamhet hos BDO. Faktureringen avser således revision, revisionsrådgivning och annan rådgivning som utförts för klienterna. Detta framgår även av arbetsbeskrivningen på fakturakopiorna. Den fakturerade arvodesomsättningen avser 79 procent revision, 14 procent skatterådgivning och sju procent övriga tjänster, nämligen ”advisory”, ekonomiservice och affärsrådgivning.

Syftet med bestämmelsen om skadans beräkning i § 10 i avtalet är att på ett standardiserat sätt fastställa en partners ersättningskyldighet för klienter som partnern aviserat att han eller hon vill ta med sig till sin nya verksamhet. Det är praxis i branschen att

den byrå som partnern övergår till står för ersättningen. En tidigare partner drabbas alltså vanligtvis inte personligen av skadeståndsskyldigheten.

När det gäller klienten *Online Ventures Europe AB* medger LIAB att Per Fridolin avregistrerades som revisor den 22 november 2017, dvs. före hans övergång till BDO. Klienten är därmed inte en sådan klient som har övergått till BDO.

När det gäller klienten *Return on marketing and media inv AB* avslutades Per Fridolins uppdrag som revisor den 6 juli 2018. Han har därmed tagit med sig uppdraget vid sin övergång till BDO den 18 februari 2018. Omständigheten att bolaget före övergången var försatt i likvidation har ingen betydelse för tillämpningen av ersättningsbestämmelsen i § 10 i avtalet. Klientens arvodesomsättning ska ändå vara ersättningsgrundande.

LIAB gör gällande följande avseende i vilken utsträckning Grant Thornton har fakturerat klienterna Svea Ekonomi AB, Svea Inkasso AB, Svea Exchange AB, Payson AB, Nordiska kreditmarknadsaktiebolaget (publ), U & P-koncernen (inklusive bland annat U & P Fastighetskonsult AB) och Sparbolaget Stefan Nilsson AB under perioden 2018-02-18 – 2020-02-18. Svea Ekonomi AB har fakturerats med 604 235 kr, Sparbolaget Stefan Nilsson AB med 14 275 kr och U & P Fastighetskonsult AB med 156 125 kr under den aktuella tvåårsperioden. Övriga klienter har inte fakturerats alls. I dessa belopp ingår inte fakturering som skedde den 8 mars 2018 eftersom denna fakturering uteslutande avsåg sådant arbete som hade utförts under den tid som Per Fridolin fortfarande var kvar hos Grant Thornton. Denna fakturering ingår inte heller i den ersättningsgrundande arvodesomsättningen. LIAB har beaktat utställda kreditfakturer till klienter i bilaga 1 och således gottskrivit Per Fridolin sådana kreditfakturer vid sammanräkning av beloppet enligt denna bilaga.

Vad gäller *Svea Ekonomi AB* och *U & P Fastighetskonsult AB* gör LIAB gällande att ersättningsskyldighet enligt § 10 i avtalet inte förutsätter att klienten har lämnat Grant Thornton helt och hållet. Det bör även noteras att fakturering i de flesta fall kommer

att ske efter det att den tidigare partnern lämnat Grant Thornton. Detta eftersom arbete som utförts under tiden närmast före upphörandet av anställningen faktureras i efterhand, dvs. efter upphörandet av anställningen. Om § 10 i avtalet skulle tolkas så att en förutsättning för dess tillämplighet är att ingen fakturering får ske från Grant Thornton efter det att den tidigare partnern lämnat, skulle i praktiken § 10 i avtalet aldrig – eller i vart fall mycket sällan – kunna tillämpas. Detta är inte en rimlig tolkning av § 10 i avtalet och det är heller inte så som bestämmelsen har tillämpats.

Enligt § 10 i avtalet ska skadestånd utgå ”för klienter som övergår till” partnerns nya verksamhet och detta är fallet då partnern tar någon av sina klienter med sig till den nya verksamheten, oavsett om klienten delvis är kvar hos Grant Thornton. Den tolkning av innebörden av § 10 i avtalet som Per Fridolin gör gällande innebär att bestämmelsen i praktiken skulle förlora en avgörande del av sin betydelse. Detta eftersom det i praktiken är mycket vanligt att en klient delvis fortsätter att vara klient hos Grant Thornton inom andra områden än den lämnande partnerns verksamhetsområde. Grant Thornton tillhandahåller nämligen inte enbart revisionstjänster utan dessutom skatterådgivning och corporate finance-tjänster. Tolkningen att klienten helt måste upphöra att vara klient hos Grant Thornton för att skadestånd för den klienten ska utgå är orimlig. Detta skulle innebära att § 10 i avtalet inte skulle omfatta en klient som t.ex. följt med en partner till en konkurrerande byrå med miljonomsättning inom partners verksamhet om så bara en krona har fakturerats av Grant Thornton i en annan verksamhet efter partnerns övergång. Ordalydelsen av § 10 i avtalet ger inte heller stöd för att klienten helt måste lämna Grant Thornton. Även en klient som ”delvis” har lämnat Grant Thornton i samband med en partners övergång, ”övergår till denna nya verksamhet” enligt bestämmelsens ordalydelse.

Per Fridolin sade upp sin anställning den 19 november 2017 och ville att en uppsägningstid på tre månader skulle tillämpas. En huvudsaklig arbetsuppgift inom revision är granskningen av klienternas årsredovisning. Eftersom räkenskapsåret sammanfaller med kalenderåret för de flesta klienter, har revisorer generellt en arbetstopp under det

första och andra kvartalet av varje år. Grant Thornton har ett ansvar att fullfölja åtaganden mot sina kunder oavsett om medarbetare slutar. Att Per Fridolin skulle sluta mitt i högsäsongen för revisionsuppdrag var olägligt men Grant Thornton förberedde en intern övergång av ansvaret för uppdragen till nya kundansvariga hos Grant Thornton. Per Fridolin meddelade dock att han hade för avsikt att aktivt ta med sig uppdragen till BDO under pågående revisioner.

I samband med att Per Fridolin slutade på Grant Thornton upptäcktes även att han underlåtit att fakturera ut upparbetad tid i sina uppdrag, vilket strider mot de rutiner som ska tillämpas vid anställningens upphörande.

Per Fridolin

Betydelsen av hur Per Fridolin lämnade partnerkretsen

Skälet för Per Fridolins uteslutning ur partnerkretsen var att Grant Thorntons styrelse hade rekommenderat partnerkollektivet att utesluta Per Fridolin. Styrelsens rekommendation grundade sig, såsom Per Fridolin minns det, på att han skulle ha ägnat sig åt ”icke partnermässigt beteende”, dock utan att det lämnades någon närmare förklaring eller exemplifiering av vad detta beteende bestod i. Per Fridolin gör gällande att han blev utesluten ur partnerkretsen i enlighet med § 13 i avtalet.

Vid tidpunkten för Per Fridolins uteslutning hade avtalet 147 parter.

Efter uteslutningen från partnerkretsen fortsatte Per Fridolin att vara anställd hos Grant Thornton som revisor fram till dess att han avslutade sin anställning i februari 2018. Under denna period var han inte part i avtalet utan endast arbetstagare med sedvanlig anställning.

Per Fridolin omfattades inte längre av skadeståndsvillkoret i avtalets § 10 eftersom han inte frivilligt utträdde ur partnerkretsen. Villkoret gäller inte fortsättningsvis för en part-

ner som först uteslutits ur partnerkretsen genom övriga aktieägares försorg för att där-
efter i stället acceptera ett sedvanligt anställningsförhållande. Detta gäller särskilt när
det som i Per Fridolins fall gick en längre tid från uteslutning till anställnings upphör-
ande. Det gick nästan två år från det att Per Fridolin uteslöts ur partnerkretsen till dess
att hans anställning upphörde.

Vare sig syftet med villkoret i § 10 tredje stycket eller villkorsbestämmelsens ordalyd-
elsen kan appliceras på Per Fridolins situation när han mot sin vilja uteslutits från part-
nerkretsen enligt beslut från övriga aktieägare i LIAB efter rekommendation från styr-
elsen i LIAB. Detta då syftet med § 10 för det första är att hålla ihop partnerkretsen
och skydda verksamheten till förmån just för verksamheten och partnerkretsen (aktie-
ägarkollektivet i LIAB). Bestämmelsen syftar därför till att motverka att en partner ut-
träder (lämnar) LIAB men inte till att skydda LIAB när bolaget efter eget val uteslutit
en partner.

Vidare tar bestämmelsens § 10 tredje stycke sikte på det förhållandet att en partner ut-
träder från (lämnar) verksamheten, dvs. en aktiv rättshandling från en partner att lämna
partnerkretsen. Den tar inte sikte på en rättshandling från majoriteten av övriga aktie-
ägare i LIAB eller styrelsen i LIAB innefattande att efter helt eget val nedgradera eller
utesluta en partner från partnerkretsen. Bestämmelsens syfte tar otvetydigt sikte på
agerandet från en partner och inte något agerande från vare sig majoriteteten av övriga
aktieägare i LIAB eller LIAB:s styrelse. Detta stöds också av bestämmelsens orda-
lydelse genom att det anges följande:

”Partner som [...] utträder ur partnerskapet [...]” [svarandens understrykningar].

Avtalets ordalydelse talar följaktligen för att ersättningsskyldighet enligt § 10 inte
gäller för en partner som uteslutits enligt § 13 eller nedgraderas enligt § 2 i avtalet. Be-
stämmelsen i § 10 tar sikte på ett aktivt rättshandlande medan § 13 och § 2 tar sikte på
när en partner ofrivilligt fräntas sin position som partner. Därtill saknar avtalets § 13

och § 2 hänvisningar till § 10; också avtalets systematik talar alltså mot att ersättnings-skyldigheten ska gälla i fall där en partner utträtt ofrivilligt.

Per Fridolins utträde är helt hänförligt till LIAB:s eget val och agerande. Per Fridolin har inte vägrat att skriva på något partneravtal och därefter enbart kvarblivit i anställning. Han har inte heller sagt upp något partneravtal för egen del och därefter enbart kvarblivit i anställning. Inte heller har han själv, efter eget framställt önskemål, fått tillåtelse att lämna partneravtalet och därefter enbart kvarblivit som anställd.

Med beaktande härav har Per Fridolin inte utträtt ur avtalet med någon avtalad efterverkan för hans del efter det att avtalet upphört. Per Fridolin har inte heller velat lämna samarbetet eller uttryckt något önskemål om att lämna samarbetet som LIAB godkänt. LIAB:s styrelse har heller inte jämkat tillämpningen av bestämmelsen i avtalet enligt detsamma trots att möjlighet därtill finns enligt avtalet. I stället har LIAB önskat att Per Fridolin skulle lämna samarbetet och utnyttjat rätten att utesluta honom från avtalet. Med tanke på Per Fridolins stora intäkter har LIAB dock accepterat att han kvarblivit i anställning hos Grant Thornton under nästan två år efter uteslutningen och bolaget har under denna tid tillgodogjort sig dessa intäkter.

LIAB:s tolkning av bestämmelsen i § 10 tredje stycket hade – med tanke på de betungande förpliktelser som en sådan tolkning och tillämpning av bestämmelsen innebär för en person som inte längre åtnjuter de fördelar ett partnerskap i LIAB innefattar – krävt av LIAB att bolaget uttryckligen angav eller förtydligade sin ståndpunkt. Ett sådant förtydligande hade kunnat ske väldigt enkelt rent semantiskt och till undanröjande av alla oklarheter genom exempelvis angivandet av följande:

”Partner som – oavsett anledning därtill – utträder eller utesluts ur partnerskapet har att iaktta denna paragraf.”

Tiden efter Per Fridolins utträde ur partnerkretsen

Varken LIAB eller Grant Thornton avtalade med Per Fridolin om att skadeståndsskyldighet skulle fortsätta att gälla mellan parterna efter det att Per Fridolin mot sin vilja hade uteslutits ur partnerkretsen och i stället övergått till att ha en sedvanlig anställning hos Grant Thornton.

LIAB har i målet åberopat viss dokumentation avseende kontakter mellan parterna som inte säger mer än att LIAB och Grant Thornton efter Per Fridolins uppsägning av anställningen redovisat att bolagen vid dessa tidpunkter ansett att den i målet tvistiga bestämmelsen ska tillämpas mellan parterna. Med dokumentationen avser LIAB styrka att Per Fridolin inte haft något att invända mot ersättningskyldigheten i sig. Det bestrids att det förhåller sig på det sättet. Per Fridolin har aviserat att han inte ansett sig bunden av bestämmelsen genom att aldrig bekräfta att den skulle tillämpas. Tvärtom har han ställt sig frågande till på vilken grund LIAB och Grant Thornton ansåg att bestämmelsen skulle tillämpas, men inte fått svar på frågan förrän LIAB i processen utvecklat sin ståndpunkt.

Den enda handling som Per Fridolin kan dra sig till minnes att han fått i samband med avslutandet av anställningen och som Grant Thornton begärt hans påtecknande av är blanketten ”Grant Thornton – Egen uppsägning”. Denna blankett innehåller ingen som helst hänvisning till något förment skadestånd enligt avtalet. Per Fridolin kan inte vitsorda att han mottagit utkastet till avslutsavtal. Under alla förhållanden har han inte skrivit på utkastet, vilket lika tydligt klargör en eventuell accepterande avtalsparts position som en anbudsgivande part som framtar ett avtalsutkast som aldrig ingås.

Det tecknades aldrig något avslutsavtal avseende partnerskapet eller något anställningsavtal rörande anställningen mellan Per Fridolin och LIAB eller Grant Thornton. Parterna har därför – efter uteslutningen av Per Fridolin från partnerkretsen – haft ett avtalslöst förhållande utöver reglerna i lagen (1982:80) om anställningsskydd. Det enda kvarvarande rättsförhållandet som gällt avseende Per Fridolin har således varit ett

sedvanligt rättsförhållande mellan en arbetsgivare och en arbetstagare. Enligt Per Fridolin har det ålegat arbetsgivaren, Grant Thornton, att klargöra vilka regler som skulle gälla mellan parterna i anställningsförhållandet, särskilt en sådan betungande förpliktelse som § 10 i avtalet. Grant Thornton (eller LIAB) försökte inte ens åstadkomma någon reglering. Per Fridolin har genom detta agerande förmedlats uppfattningen att han efter uteslutningen från partnerkretsen inte haft några andra åtaganden gentemot Grant Thornton eller LIAB än de som han haft inom ramen för sitt anställningsförhållande med Grant Thornton.

Grant Thornton ska stå konsekvenserna för den betungande och otydligt utformade ersättningsbestämmelsen i § 10 i avtalet. Oklarheten gör att man bör välja den tolkning av bestämmelsen som föranleder den minst långtgående förpliktelsen för Per Fridolin.

Klienterna och deras övergång enligt bilaga 1

Vad gäller LIAB:s underlag i bilaga 1 vitsordar Per Fridolin att den faktiska historiska fakturering som LIAB åberopar har skett.

De klienter som Per Fridolin bestrider har lämnat Grant Thornton till förmån för BDO med rätt till skadestånd som följd är:

- Svea Ekonomi AB
- U & P Fastighetskonsult AB
- Return on marketing and media inv AB
- Online Ventures Europe AB

Vad gäller *Svea Ekonomi AB* och *U & P Fastighetskonsult AB* bestrider Per Fridolin att dessa klienter – oavsett tolkningen av § 10 tredje stycket – kan omfattas av bestämmelsen. Med tanke på omfattningen av Grant Thorntons fakturering avseende dessa klienter efter upphörandet av Per Fridolins anställning, har dessa inte lämnat Grant

Thornton och övergått till Per Fridolins nya verksamhet i enlighet med vad § 10 föreskriver. § 10 kan inte förstås på annat sätt eftersom bestämmelsens uppbyggnad uttryckligen och semantiskt men även systematiskt tar sikte på två utlösande faktorer för att skadestånd över huvud taget ska utgå. För det första ska partnern lämna verksamheten och för det andra ska klienter också lämna verksamheten. Detta anges på ett flertal ställen i § 10. Beträffande vad som ska ske med klienten anges dessutom att klienten ska ”övergå” till partnerns nya verksamhet (bestämmelsens första mening) och att klienten ska ”lämna” bolaget (bestämmelsens andra mening). Enligt Per Fridolin är såväl handlandet ”att övergå” som handlandet ”att lämna” handlingar som inte låter sig göras ”lite grann” eller ”delvis”. Det bestämmelsen avser att skydda är således intäktsförlust när en klient helt lämnar Grant Thornton och i stället övergår till att bli klient i en annan verksamhet än Grant Thorntons. Bestämmelsen innefattar inte en reglering av någon delvis intäktsförlust avseende klienterna eller någon intäktsförlust hänförlig just till den individuella partnern.

Under alla förhållanden ska sådan omsättning som kvarstannat hos Grant Thornton avräknas från kravet gentemot Per Fridolin eftersom syftet med bestämmelsen – enligt LIAB:s eget förmenande – är att skydda Grant Thornton mot intäktsförluster under två år efter en anställnings upphörande. Vid bestämmandet av en intäktsförlust kan man inte enbart beakta den omsättning man tappat utan att beakta den omsättning som fortfarande finns kvar i verksamheten.

Per Fridolin bestrider att han försenat eller skjutit på fakturering avseende någon klient. Under uppsägningstiden har han hanterat sina uppdrag på samma sätt och enligt samma principer som under tidigare år. Per Fridolin bestrider alla former av illojalt undanhållande av intäkter. Han har inte arbetat med något uppdrag på eller vid sidan av Grant Thornton som inte fakturerats av Grant Thornton. Per Fridolin bestrider därför att någon ersättning motsvarande vad som yrkas av LIAB i denna del ska utgå med stöd av avtalet. Per Fridolin bestrider att det har förekommit någon som helst fakture-

ring som ska ingå i en förment historisk arvodesomsättning för Grant Thornton. Historisk arvodesomsättning är just historisk fakturering och inte något annat. Inte heller kan beloppet eller sättet att beräkna detta vitsordas.

Vad gäller *Return on marketing and media inv AB* hade ägaren till detta bolag beslutat om frivillig likvidation redan under år 2017, efter Per Fridolins sista revision av bolaget avseende räkenskapsåret 2016. Inget skadestånd ska därför utgå rörande denna klient. Utöver de skäl som redovisats ovan framhålls följande. Det är riktigt att Per Fridolin varit revisor för klienten. På årsstämma den 27 juni 2017, under vilken tid Per Fridolin alltså var anställd vid Grant Thornton, beslutade ägaren till bolaget om likvidation. Denna registrerades den 30 juni 2017 och därefter har enbart kallelse på okända borgenärer skett den 4 juli 2017 samt den 3 januari 2018, vid vilka tidpunkter Per Fridolin också alltså var anställd vid Grant Thornton. Bolagets likvidation kungjordes den 18 oktober 2018. Syftet med § 10 kan inte vara att skydda mot intäktsförluster som beror på att en klient trätt i likvidation under den tid då ansvarig revisor fortfarande varit knuten till Grant Thornton, även om likvidationen rent formellt avslutas senare.

Vad gäller *Online Ventures Europe AB* hade denna klient lämnat Grant Thornton för BDO redan under år 2017 och dessutom inte till BDO:s Stockholmskontor utan till BDO:s Göteborgskontor. Denna klient lämnade således Grant Thornton utan någon som helst samröre med att Per Fridolin avslutade sin anställning utan i ett tidigare skede.

Jämkning enligt 36 och 38 §§ avtalslagen

Per Fridolin

Det faktum att Per Fridolin mot sin vilja uteslöts ur partnerkretsen och övergick till att endast vara anställd medför att det är oskäligt att han ska vara fortsatt bunden av avtalet. Det omstridda avtalsvillkoret är, om det ges den innebörd som LIAB hävdar, oskäligt med hänsyn till avtalets innehåll i den aktuella bedömningsituationen och det

efter avtalet inträffade förhållandet att Per Fridolin mot sin vilja uteslöts ur partnerkretsen samt omständigheterna i övrigt.

De ekonomiska konsekvenserna av att vara bunden av avtalet utan att åtnjuta några av de fördelar som tillkommer en partner enligt avtalet medför att villkoret om fortsatt bundenhet är oskäligt. Per Fridolin fortsatte att arbeta med samma arbetsuppgifter och hade fortfarande ett mycket högt indrag av intäkter till Grant Thorntons verksamhet. Detta bekräftas bland annat av storleken på det skadestånd som nu krävs av Per Fridolin och som grundar sig på hans historiska fakturering. Under åren 2016, 2017 och första delen av år 2018 kom LIAB sålunda i åtnjutande av samma intäkter som tidigare avseende Per Fridolin som under den period som han var partner. Per Fridolin å sin sida erhöll inga av de förmåner som tillkommer en partner i LIAB utan enbart sedvanliga anställningsförmåner genom sin anställning hos Grant Thornton.

Avtalsvillkoret har vidare medfört en betydande inskränkning i Per Fridolins möjligheter att verka som revisor. Han fortsatte att vara anställd hos Grant Thornton under mer än ett och ett halvt år efter utträdet som partner. Det skulle vara oskäligt att låta avtalsvillkoret få en så långtgående efterverkan att det omfattar Per Fridolin även efter denna långa tid. Detta gäller särskilt med beaktande av att ersättningsskyldigheten enligt § 10 föreligger under maximalt två år efter utträdet som partner samt att bestämmelsens syfte är att motverka intäktsförluster. Grant Thorntons intäkter har inte förändrats under de ett och ett halvt år som Per Fridolin varit kvar som anställd hos Grant Thornton.

Avtalsvillkoret ska av dessa skäl lämnas utan avseende eller jämkas såvitt avser Per Fridolins fortsatta bundenhet.

Per Fridolin lämnade inte sin anställning vid Grant Thornton för att bli partner vid BDO. Han lämnade sin anställning i egenskap av arbetstagare för att övergå till en annan anställning hos en konkurrent. Det stämmer emellertid att Per Fridolin är partner vid BDO sedan den 1 september 2020, vilket han således blev omkring två och ett

halvt år efter det att han avslutade sin anställning hos Grant Thornton och övergick till en anställning hos BDO.

LIAB

För att skydda Grant Thorntons verksamhet och hålla ihop partnerkretsen har partners i avtalets § 10 avtalat att en partner eller tidigare partner som lämnar Grant Thornton för en konkurrent ska betala ersättning för klienter som övergår till den nya verksamheten. Samtliga partners har känt till bestämmelsen om ersättningsskyldighet för det fall man lämnar Grant Thornton för en konkurrent och tar med sig klienter till konkurrenten. Detta har även kommunicerats och accepterats av Per Fridolin, både inför och under hans tid som partner och i samband med att han lämnade Grant Thornton.

Det bestrids att det omtvistade avtalsvillkoret är oskäligt i någon del. Villkoret motsvarar sedvanliga bestämmelser i revisionsbranschen. Skadeståndet utgörs av ett standardiserat engångsbelopp som utan tvekan understiger den verkliga skada som Grant Thornton har åsamkats med anledning av klienternas övergång. Villkoret innefattar inte något förbud för Per Fridolin att, som anställd eller i egen regi, bedriva med Grant Thornton konkurrerande verksamhet. Vidare ingår klausulen inte i något avtal mellan Per Fridolin och hans tidigare arbetsgivare Grant Thornton, utan i ett avtal med affärsnärlig bakgrund mellan jämbördiga parter, dvs. de medarbetare som är partners i Grant Thornton. Av dessa skäl utgör avtalsvillkoret inte ett sådant konkurrensbegränsningsvillkor som bestämmelserna i 38 § avtalslagen är tillämpligt på. Under alla förhållanden hindrar villkoret inte Per Fridolin från att bedriva konkurrerande revisorsverksamhet, utan innebär endast vissa i sammanhanget skäliga begränsningar avseende att bedriva sådan verksamhet.

Per Fridolin ingår i BDO:s partnerkrets från och med den 1 september 2020. Det är branschpraxis att den revisionsbyråbyrå som partnern har övergått till betalar den ersättning som revisorns före detta byrå har rätt till i ett fall som det nu aktuella.

Bestämmande av á contobeloppet och sättet för ränteberäkningen*LIAB*

LIAB har rätt att bestämma á contobeloppet under förutsättning att det görs i enlighet med regleringen i § 10 i avtalet. Beloppet har i detta fall fastställts i enlighet med avtalet. Där föreskrivs vidare att betalning av á contobeloppet ska ske inom 30 dagar efter det att beloppet har fastställts. Därför utgår dröjsmålsränta från denna förfalldag.

I första hand gör LIAB gällande att ränta ska utgå jämlikt 4 § första stycket första meningen räntelagen. Parterna har avtalat om att ersättningsbeloppet – som ska delbestämmas av LIAB vid anställningens upphörande – ska erläggas som ett á conto inom 30 dagar efter det att beloppet fastställts. Det krävs således inte något ytterligare underlag för att ränta ska börja löpa från den dag som infaller 30 dagar efter det att LIAB har framställt sitt krav.

I andra hand gör LIAB gällande att ränta ska utgå jämlikt 4 § tredje stycket första meningen räntelagen. I detta fall krävs att LIAB till stöd för sitt ersättningskrav har lagt fram den ”utredning som med hänsyn till omständigheterna skäligen kan begäras”. Denna utredning har bolaget lagt fram genom kravbrevet av den 2 oktober 2018. Det kan konstateras att kravbrevet hänvisar till skyldigheten enligt § 10 i avtalet att erlægga det á contobelopp som LIAB delbestämmer och att § 10 inte i sig kräver att något underlag för á contobeloppet presenteras.

Det bör dessutom beaktas att á contobeloppet har bestämts utifrån den ”kundlista” som tagits fram av Per Fridolin och Grant Thornton, varför Per Fridolin haft kännedom om samtliga omständigheter som krävs för att kunna ta ställning till kravet. Per Fridolin har således genom brevet i vart fall haft tillgång till den utredning som krävs för att ränta enligt 4 § tredje stycket första meningen ska börja löpa.

Per Fridolin

Styrelsen får inte ensamt bestämma á contobeloppet. Det måste ske genom en överenskommelse mellan parterna, vilket inte har skett i detta fall. Detsamma gäller för den slutliga avräkningen.

Det vitsordas i och för sig att Per Fridolin erhöll besked om det ensidigt fastställda á contobeloppet i ett brev av den 2 oktober 2018 samt att en ensidig fastställelse av slutlig avräkning gjordes den 25 februari 2020.

Till stöd för att ränta inte ska utgå redan från den 2 november 2018 anføres följande omständigheter. LIAB har genom bilaga 1 angett och åberopat viss sammanställning över hur den historiska faktureringen som grundar ersättningsanspråket varit. Detta har föranlett Per Fridolin att i och för sig vitsorda ränta från den 14 april 2020, dvs. från delgivning av stämmningsansökan. Detta vitsordande står kvar.

Per Fridolin menar emellertid att han erhållit det egentliga underlaget för yrkat kapitalbelopp, i form av fakturor, först den 30 september 2020. LIAB har därefter justerat det yrkade kapitalbeloppet. Detta ska ses tillsammans med att Per Fridolin, vid den tidpunkt som LIAB grundar sitt ränteyrkande i målet på, inte erhöll något som helst underlag för framställt krav.

UTREDNINGEN

Per Fridolin har hörts under sanningsförsäkran. På LIAB:s begäran har vittnesförhör hållits med Lena Möllerström Nordling, Daniel Forsgren och Maaria Martin-Vivaldi. Parterna har därutöver lagt fram skriftliga bevis.

DOMSKÄL

Är § 10 i avtalet tillämplig i detta fall och hur ska skadeståndet i så fall beräknas?

Närmare om tingsrättens prövning i denna del

Frågorna som tingsrätten först har att ta ställning till är om Per Fridolin är skadeståndsskyldig enligt villkoren i avtalets § 10 och, om så är fallet, hur skadeståndet ska beräknas.

Den primära frågan är om bestämmelserna i avtalets § 10 är tillämpliga även efter det att Per Fridolin mot sin vilja trädde ur partnerkretsen men kvarstod som anställd hos Grant Thornton. Om tingsrätten finner att bestämmelsen är tillämplig har rätten att ta ställning till beräkningen av skadeståndet, som enligt avtalets § 10 ska grundas på en tidigare arvodesomsättning för de klienter som övergått till partnerns nya verksamhet. Härvid behöver tingsrätten tolka innebörden av villkoret om en klients ”övergång” från Grant Thornton till annans verksamhet.

Tolkningsobjektet

Det avtal som ska tolkas är ett aktieägaravtal som ursprungligen ingicks år 1998 och som därefter har ersatts av nya, reviderade avtal år 2003 och 2008 samt det i målet omstridda avtalet, som ingicks den 1 maj 2013 mellan Grant Thorntons partners och då bland annat Per Fridolin, dvs. de fysiska personer som då direkt eller indirekt var delägare i LIAB.

Inledningsvis stadgar avtalet följande beträffande begreppet ”Bolaget”:

”Med Bolaget avses i det följande Lindebergs Intressenter AB, 556495-6422 och i tillämpliga delar övriga bolag inom den koncern i vilken Lindebergs Intressenter AB är moderbolag.”

Första stycket i § 10 i avtalet lyder:

”Partner vars anställning i Bolaget upphör och som tar anställning hos annan som bedriver revisions-/konsultverksamhet eller startar egen verksamhet i Sverige och därmed bedriver med Bolaget konkurrerande verksamhet har att betala skadestånd till Bolaget för klienter som övergår till denna nya verksamhet. Detta skadestånd skall för de klienter som lämnar Bolaget till förmån för partnerns nya verksamhet inom ett år efter anställningens upphörande vara ett engångsbelopp motsvarande 50 % av senaste årets arvodesomsättning för ifrågavarande klient hos Bolaget. För klienter som på samma sätt lämnar Bolaget mellan ett och två år efter anställningens upphörande skall engångsbeloppet motsvara 25 %. För klienter som lämnar Bolaget efter två år utgår inget skadestånd. Skadeståndsbelopp för enskild partner, beräknat efter dessa förutsättningar, skall delbestämmas vid anställningens upphörande och skall erläggas som ett a-conto inom 30 dagar efter det att beloppet fastställts. Slutlig avräkning skall ske 24 månader efter anställningens upphörande varvid slutligt belopp, minskat med eventuellt a-conto, skall erläggas inom 30 dagar efter det att beloppet fastställts. Härvid medger partner att kvittning kan ske mot partnerns fordran på Bolaget av vilket slag det vara månne. Om två eller flera partners på motsvarande sätt lämnar byrån för att bedriva gemensam verksamhet, eller partner övergår till etablerad revisionsbyrå, skall skadeståndet i stället vara 100 % för år ett respektive 50 % för perioden ett - två år.”

Tredje stycket i samma paragraf tillkom genom det avtal som ingicks år 2003 och lyder:

”Partner som utan att sluta anställning i Bolaget utträder ur partnerskapet har att iakttaga denna paragraf.”

Fjärde stycket i samma paragraf lyder:

”Om ovanstående regler skulle få en uppenbart obillig effekt äger styrelsen i det enskilda fallet besluta om jämkning.”

Avtalets § 2 stadgar bland annat förutsättningarna för att under pågående avtalstid upp- eller nedgradera en partners aktieinnehav i LIAB.

Avtalets § 13 anger förutsättningarna för att direkt utesluta en partner som delägare.

Tolkningsmetoder

Utgångspunkten vid en tvist om hur ett avtal ska tolkas är att försöka utröna vad parterna gemensamt åsyftat vid avtalslutet. Det går emellertid inte alltid att fastställa en sådan gemensam partsavsikt. I vissa fall kan avtalet dessutom vara av sådan natur att det inte är relevant att försöka fastställa en gemensam partsavsikt. Det kan exempelvis gälla vid ingående av standardavtal (se NJA 2014 s. 960 beträffande standardavtalet ABT 94) eller vid avtal med ett stort antal parter (se NJA 2015 s. 741 beträffande just Grant Thorntons tidigare gällande partneravtal).

När individuella förhållanden inte kan fastställas eller ge ledning, och en gemensam partsavsikt därmed inte kan fastställas, får tolkningen av ett avtal ske genom objektiv tolkning. Utgångspunkten är då avtalets ordalydelse. När ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar – eller inte ger något svar alls – måste ledning sökas i andra objektiva faktorer. Relevanta tolkningsdata kan, utöver ordalydelsen, vara avtalets systematik och det aktuella avtalsvillkorets samband med övriga villkor, bakgrunden till regleringen, dvs. villkorets syfte, avtalsföremålets natur och ibland parternas ställning. (Se t.ex. ovan nämnda NJA 2015 s. 741, samt NJA 2010 s. 559 beträffande avtal om upplåtelse av rättigheter att använda ett upphovsrättsligt skyddat verk.) Det är i allmänhet också naturligt att utgå från att ett avtalsvillkor ska fylla en förnuftig funktion och utgöra en rimlig reglering av parternas intressen (se t.ex. ovan nämnda NJA 2015 s. 741, samt NJA 2001 s. 750 beträffande försäkringsvillkor).

Det är först då en objektiv tolkning inte låter sig göras som domstolen har anledning att falla tillbaka på mer generella tolkningsprinciper, såsom den s.k. oklarhetsregeln (se t.ex. ovan nämnda NJA 2001 s. 750, samt NJA 1981 s. 552 där oklarhetsregeln tillämpades på en bestämmelse i stadgarna för en bostadsförening).

*Tingsrättens bedömning*Några utgångspunkter för avtalstolkningen i detta fall

Det avtal som ska tolkas är ett aktieägaravtal med ett stort antal parter. Av utredningen framgår att § 10 tredje stycket i avtalet tillkom år 2003. Sedan dess har delägare i LIAB tillkommit och lämnat. Parterna i avtalet har alltså varierat över tid. Det får förutsättas att vid de förhandlingar som föregått avtalen så har möjligheterna att få gehör för individuella synpunkter varit små. Förutsättningarna att under dessa förhållanden fastställa en gemensam partsavsikt i de hänseenden som nu är aktuella är begränsade (se NJA 2015 s. 741). Någon sådan avsikt har inte heller gått att fastställa i detta fall.

Därmed måste tingsrätten söka tolka den aktuella avtalsbestämmelsen med ledning av avtalets ordalydelse i förening med andra objektiva faktorer. Först behandlas frågan om § 10 i avtalet är tillämplig på Per Fridolins situation då han ofrivilligt lämnat partnerkretsen men fortsatt att under en tid vara anställd hos Grant Thornton innan han lämnade sin anställning i bolaget.

Innebörden av § 10 i avtalet i den nu aktuella situationen

Ordalagen i § 10 tredje stycket anger att en partner som utträder ur partnerskapet utan att sluta sin anställning i Grant Thornton har att iaktta paragrafens bestämmelser. Eftersom den som har lämnat partnerskapet inte längre är part i avtalet, har ersättningsbestämmelsen i detta avseende en avtalad efterverkan för den tidigare partnern (se NJA 2015 s. 741). Frågan är om skadeståndsskyldigheten kan aktualiseras av LIAB även i fall då en partner har utträtt ur partnerskapet mot sin vilja och utan att i anslutning till detta ha avslutat sin anställning hos Grant Thornton.

Det är ostridigt i målet att syftet med bestämmelsen i § 10 i avtalet är att hålla ihop partnerkretsen och skydda verksamheten. Parterna är även ense om att bestämmelsen i paragrafens tredje stycke har tillkommit i syfte att motverka att en partner träder ur partnerskapet och vid en senare tidpunkt slutar sin anställning i Grant Thornton för att

gå till en konkurrerande verksamhet och då ta med sig klienter. Villkoret anger inte någon begräsning av tillämpningsområdet med avseende på den tid efter utträdet ur partnerskapet som den tidigare partnern är bunden av denna avtalade efterverkan.

Villkoret anger inte heller någon begräsning av tillämpningsområdet vad gäller orsaken till partnerns utträde. Formuleringen att partnern ”utträder” träffar enligt tingsrätten inte endast den partner som på eget initiativ trätt ur partnerkretsen utan även den som mot sin vilja tvingas lämna densamma. En motsatt tolkning skulle inte heller vara förenlig med regleringens syfte och är inte heller i enlighet med avtalets systematik. Den tolkning av avtalsvillkoret som LIAB hävdar medför också att villkoret fyller en förnuftig funktion och utgör en rimlig reglering av parternas intressen. Sammantaget talar detta för att § 10 tredje stycket ska ges betydelsen att även en partner som lämnat partnerkretsen mot sin vilja omfattas av bestämmelsen. Det har inte framkommit något som ger anledning att göra skillnad på det fallet att en partner utträder ur partnerskapet genom att nedgraderas till att inte längre ha några aktier med stöd av § 2 och det fallet att partnern utesluts ur partnerkretsen med stöd av § 13 i avtalet.

Att § 10 i avtalet har denna innebörd är betungande för den partner som tvingas lämna partnerkretsen, särskilt om revisorn i fråga därefter stannat kvar som anställd hos Grant Thornton under en längre tid. Det är dock fråga om ett aktieägaravtal där var och en av avtalsparterna inte bara har ett intresse av att för egen del undgå skadeståndsskyldighet i t.ex. ett fall som det nu aktuella, utan det finns också ett övergripande intresse för alla avtalsparter att en tidigare partner inte tar med sig klienter till skada för delägarkollektivet. Det bör därför inte fästas någon avgörande vikt vid att villkoret blir betungande för den partner som lämnat partnerkretsen (se NJA 2015 s. 741).

Slutsatsen av det nu sagda är att det omtvistade avtalsvillkoret ska ges den innebörden att § 10 i avtalet har verkan även för den partner som utträder ur partnerskapet mot sin vilja utan att sluta sin anställning hos Grant Thornton och först senare tar anställning hos en konkurrent. Det saknar för denna bedömning betydelse huruvida utträdet skett till följd av en nedgradering med stöd av avtalets § 2 eller en uteslutning enligt § 13.

Det sagda innebär att § 10 i avtalet är tillämplig på Per Fridolin efter det att hans anställning hos Grant Thornton avslutades. Att parterna inte träffade någon överenskommelse om formerna för anställningens avslutande saknar betydelse för prövningen av LIAB:s skadeståndsanspråk gentemot Per Fridolin. Det är ostridigt i målet att några av Per Fridolins klienter övergick från Grant Thornton till BDO inom ett år från det att Per Fridolins anställning i Grant Thornton avslutades. Därmed är Per Fridolin skadeståndsskyldig gentemot LIAB och tingsrätten prövar närmast hur skadeståndet ska beräknas för att därefter ta ställning till frågan om det föreligger skäl för jämkning.

Beräkningen av skadeståndet och innebörden av villkoret om att en klient ”övergår”

Frågan som tingsrätten nu har att ta ställning till är tolkningen av villkoret i § 10 i avtalet att en klient ”övergår” till den nya verksamheten och därmed ”lämnar” Grant Thornton. De klienter som parterna tvistar om är Svea Ekonomi AB, U & P Fastighetskonsult AB och Return on marketing and media inv AB.

Förutsättningarna för ersättningens beräkning följer av § 10 första stycket. Av bestämmelsen framgår att ersättningens storlek ska fastställas enligt en standardiserad, bakåtblickande modell som utgår från det närmast föregående årets arvodesomsättning för de klienter som lämnat Grant Thornton till förmån för den tidigare partners nya verksamhet.

Vad gäller Svea Ekonomi AB och U & P Fastighetskonsult AB är det ostridigt i målet att Grant Thornton har fortsatt att fakturera dessa klienter även sedan de – delvis – övergått till Per Fridolins nya verksamhet. Frågan är då om § 10 i avtalet innebär att ersättningsskyldighet avseende en klient inte föreligger om denna bara delvis lämnat Grant Thornton.

Ordalagen talar i viss mån för att det ska krävas att en klient övergår helt och fullt för att skadeståndsskyldighet för klienten ska uppkomma. Skadeberäkningsmodellens konstruktion talar emellertid för en motsatt tolkning. Bestämmelsen anger nämligen att historisk omsättning ska vara avgörande vid beräkningen av ersättningens storlek. Detta är ett mått på skadan som inte med någon större säkerhet leder fram till Grant Thorntons och därmed LIAB:s faktiska skada till följd av att en partner lämnat. Villkoret innefattar en standardiserad skadeberäkningsmodell som möjliggör att man på ett enkelt, praktiskt och förutsägbart sätt kan fastställa ersättningsbeloppet. Det är sålunda fråga om ett avtalat och närmast standardiserat skadestånd. Som LIAB anfört torde i den absoluta merparten av fallen den verkliga skadan för bolaget till följd av att bolaget blir av med långvariga klienter vara långt större än vad som följer av den avtalade beräkningsmodellen.

Slutsatsen av det nu sagda är att bestämmelsen i § 10 första stycket i avtalet bör ges den innebörden att det senaste årets arvodesomsättning för en klient som visserligen bara delvis har övergått till en tidigare partners nya verksamhet i dess helhet ska ingå vid beräkningen av ersättningsbeloppet enligt § 10.

Vad gäller Return on marketing and media inv AB är det ostridigt att bolaget beslutade om likvidation under år 2017 men att likvidationen avslutades efter det att Per Fridolin hade övergått till BDO. Klienten får därmed anses ha lämnat Grant Thornton till förmån för Per Fridolins nya verksamhet. Att bestämmelsen i § 10 bland annat syftar till att skydda Grant Thornton och därmed LIAB mot intäktsförluster kan tyckas tala mot att arvodesomsättningen för en klient som upphört med sin verksamhet på grund av likvidation ska ingå vid beräkningen av ersättningens storlek. Av samma skäl som anförts ovan bör dock tolkningen av ersättningsvillkoret i § 10 grundas på bestämmelsens ordalydelse som anger att den historiska omsättningen ska vara avgörande vid fastställandet av skadeståndet. Bestämmelsen innefattar som angetts en standardiserad modell för att på ett enkelt, praktiskt och förutsägbart sätt fastställa ersättningsbeloppet. Denna modell leder med nödvändighet inte fram till den faktiska skada som Grant Thornton och därmed LIAB lidit till följd av en tidigare partners agerande, en skada

som inte sällan kan vara långt större än den som följer av en tillämpning av det om-
tvistade avtalsvillkoret. Avtalsparterna har uppenbarligen ansett att fördelarna med en
sådan skadeberäkningsmodell överväger modellens nackdelar.

Slutsatsen av det nu sagda är att bestämmelsen i § 10 första stycket i avtalet bör ges
den innebörden att det senaste årets arvodesomsättning för en klient som är under lik-
vidation och som övergått till en tidigare partners nya verksamhet ska ingå vid beräk-
ningen av skadeståndsbeloppet enligt § 10.

Per Fridolin har vitsordat den historiska arvodesomsättningen som LIAB angett. Den
innebörd av beräkningsmodellen för ersättningsskyldighet som tingsrätten funnit ska
följa av § 10 innebär att den arvodesomsättning som LIAB angett avseende Svea
Ekonomi AB, U & P Fastighetskonsult AB och Return on marketing and media inv
AB ska ingå vid beräkningen av skadeståndet. Av detta följer att vid en tillämpning av
avtalet har LIAB rätt till det av bolaget yrkade skadeståndet.

Är villkoren i § 10 i avtalet oskäligen enligt 36 eller 38 §§ avtalslagen?

De omstridda avtalsvillkoren innebär inte något förbud mot att bedriva konkurrerande
verksamhet eller att ta med sig Grant Thorntons klienter. Om en tidigare partner väljer
att ta med sig klienter får denne emellertid ersätta LIAB för detta. Verkningarna av
§ 10 i avtalet innebär således inte att en före detta partner förbjuds att vara verksam
som revisor. Denne hindras inte heller från att bygga upp nya kundrelationer.

Liksom 36 § avtalslagen ger 38 § avtalslagen domstolen möjlighet att jämka eller åsi-
dosätta oskäligen avtalsvillkor. Av motiven till 38 § följer att specialregeln beträffande
konkurrensklausuler främst tar sikte på de specifikt arbetsrättsliga förhållanden som
bestämmelsen bland annat avser (se prop. 1975/76:81 s. 148). Det aktuella avtalsvill-
koret ingår dock inte i ett anställningsavtal, utan i ett utpräglat affärsmässigt avtal.
Villkoren i detta avtal utgör därmed inte sådana avtalsvillkor som 38 § avtalslagen pri-

märt tar sikte på. Revisionsbranschen har därtill ansetts utgöra en bransch där användningen av konkurrensklausuler i syfte att behålla klienter kan vara berättigad (se AD 2015 nr 8 och AD 1992 nr 9). Av angivna skäl finner tingsrätten att § 10 i avtalet inte är att bedöma som en konkurrensklausul som 38 § avtalslagen är tillämplig på.

Frågan är då om avtalsvillkoret ska jämkas eller lämnas utan avseende med stöd av generalklausulen i 36 § avtalslagen.

Utredningen visar att det är vanligt inom revisionsbranschen att i såväl partneravtal som anställningsavtal föra in regler som skyddar revisionsbyråns verksamhet mot intäktsförluster i olika avseenden, exempelvis beträffande upparbetade klientrelationer. Det har inte framkommit att LIAB:s avtal är osedvanligt långtgående i detta hänseende.

Som konstaterats ovan är § 10 i avtalet visserligen betungande för en partner som lämnar Grant Thornton, särskilt för en tidigare partner som under en längre tid kvarblivit som anställd. I Per Fridolins fall har han tvingats lämna partnerkretsen men stannat kvar som anställd under omkring ett och ett halvt års tid. Först i samband med hans övergång till BDO har ersättningsskyldigheten aktualiserats. Det är emellertid inte så att ersättningsskyldigheten enligt § 10 i avtalet helt saknar begränsning i tid. Två år efter det att en före detta partner lämnat sin anställning kan en klient övergå till denne utan att skadeståndsregeln sätts i spel. Inte heller kan Per Fridolin sägas ha haft en underlägsen ställning i avtalsförhållandet. Parterna i avtalet får anses ha varit någorlunda jämbördiga, och som tidigare nämnts har bestämmelsen i § 10 tillkommit i avsikt att vara just betungande för att därmed på ett verkningsfullt sätt hålla samman partnerkollektivet. De omtvistade avtalsvillkoren är därmed inte att anse som oskäligen vid en tillämpning av 36 § avtalslagen.

Det saknas således skäl att jämka eller lämna avtalsvillkoren utan avseende enligt 36 eller 38 §§ avtalslagen.

Ränteberäkningen

Av § 10 i avtalet följer att ett preliminärt skadeståndsbelopp ska delbestämmas vid en partners anställnings slut och erläggas á conto inom 30 dagar efter det att beloppet har fastställts. Utredningen visar att det är LIAB:s styrelse som enligt avtalet ansvarar för avtalet och övriga partnerfrågor. Tingsrätten finner att á conto beloppet har fastställts i enlighet med villkoren i § 10, som också anger att beloppet ska erläggas inom 30 dagar efter att det fastställts. Även om fordringen avser skadestånd får det förutsättas att Per Fridolin, som varit verksam som partner sedan år 2000, hade kännedom om hur skadeståndsbeloppet skulle delbestämmas. Med beaktande av hur avtalet utformats kan det inte krävas av LIAB att lägga fram någon ytterligare utredning om fordringsanspråket än den som tillställdes Per Fridolin den 2 oktober 2018, i synnerhet då betalningen skulle erläggas som ett á conto belopp som senare kunde justeras. Därmed ska dröjsmålsränta utgå från den 2 november 2018, helt i enlighet med LIAB:s yrkande.

Tingsrättens slutsats rörande huvudsaken

Tingsrättens ovan redovisade bedömningar medför att käromålet ska bifallas i dess helhet.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Per Fridolin ersätta LIAB för dess rättegångskostnader.

LIAB har yrkat ersättning med 531 119 kr exklusive mervärdesskatt, varav 485 000 kr avser ombudsarvode, 40 000 kr avser LIAB:s eget arbete och 3 217 kr avser utlägg för ansökningsavgift, rekommenderat brev samt vittnesersättning. LIAB:s eget arbete har utförts av Peter Resborn (25 timmar), Daniel Forsgren (tio timmar) och Maaria Martin-Vivaldi (fem timmar), dvs. totalt 40 timmar á 1 000 kr.

Per Fridolin har vitsordat kostnaderna avseende ombudsarvode och utlägg, vilka därmed ska dömas ut. Vad gäller kostnaderna avseende LIAB:s eget arbete har Per Fridolin inte vitsordat något belopp som skäligt i och för sig.

LIAB:s eget arbete har angetts huvudsakligen avse partnersavtalsfrågor och framtagande av faktureringsunderlag. Det uppges ha varit ett tidskrävande arbete och den begärda ersättningen får med beaktande härav anses som skälig. Per Fridolin ska därmed ersätta även denna kostnad.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (TR-02)

Ett överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 23 juni 2021. Det krävs prövningstillstånd.

Mats Dahl

Anne Wartin

Klara Lundh

Bilaga 1
BILAGA 4

Fakturerat (tkr)			
	Kund	Org nr	2018-02
102059	Svea Ekonomi AB	556489-2924	3 204
	Svea Ekonomi - skillnad 2017-11 - 2018-02, prod hos BDO		919
102060	SVEA INKASSO AKTIEBOLAG	556214-1423	321
102123	Svea Exchange AB	556710-5878	245
157190	Payson AB	556646-2858	197
139158	U & P Fastighetskonsult AB	556648-9596	222
102120	Svea Billing Services AB	556555-4622	25
151748	Omnidea AB	556586-8386	62
102099	Svea Vat Adviser AB	556567-1327	28
169484	Nordiska kreditmarknadsaktiebolaget (publ)	556760-6032	1 227
145105	Svea Financial Services AB	556035-2030	0
185132	SAEVS AB	559080-8399	0
102061	Kundgirot Aktiebolag	556022-9980	9
137402	Sparbolaget Stefan Nilsson AB	556774-1078	36
137401	Stefan Carlenius Förvaltning AB	556774-1060	5
102049	TiMode	640512-3693	11
102050	Return on marketing and media inv AB	556452-1705	9
102053	Karl Erik Tallmo	530715-6678	7
102068	Online Ventures Europe AB	556611-3360	32
102071	U & P FÖRVALTNING I STOCKHOLM KOMMANDITBOLAG	969630-3081	28
102077	Andreas Forssell AB	556598-5222	19
102086	BOSTADSRÄTTSFÖRENINGEN KADETTEN 19	716416-5271	11
102100	U&P Förvaltning AB	556667-0906	32
102105	U & P i Nynäshamn AB	556677-9962	40
102109	Litus Invest Aktiebolag	556238-1417	7
102110	Altair Ekonomikonsult AB	556689-9059	11
102636	Ullberg & Partner Holding Aktiebolag	556540-1386	29
107981	U&P Parkerings AB	556681-7283	23
135356	APR Fastighets AB	556749-3712	21
137532	Veratech AB	556508-3028	55
139957	J.O Trygg Service AB	556790-7190	25
151556	Lindgren Partners Scandinavia AB	556310-6326	22
151558	HemGaranti24 AB	556860-6924	20
158601	Sentsia Holding AB	556913-6798	5
161179	Sentsia Intressenter AB	556917-1225	42
164266	Husläkarmottagning Bryggargatan AB	556887-6998	30
164812	Entropics Asset Management AB	556951-3376	71
166507	Con Trarion Holding AB	556974-4641	60
172377	U&P Bostäder i Nynäs AB	556940-2950	24
174754	U&P i City AB	556746-8482	26
176241	U&P Björnö AB	559054-5488	10
181051	U&P Bryggargatan AB	559088-4333	18
183940	Lehto Sverige AB	559120-6411	5
160616	Colonus Insurance asset management AB	556930-4677	67
S:a fakturerat på egna Kunder			7 259

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 2

INKOM: 2020-03-30
MÅLNR: T 5034-20
AKTBIL: 5

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.